

Vergaderjaar 2024–2025

30 985

Beleidsdoorlichting Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Nr. 66

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juni 2025

In deze brief informeer ik u over de opvolging van aanbevelingen uit afgeronde Periodieke rapportages vanaf 2024.

Evaluaties vormen een belangrijke basis voor een lerende overheid. Niet voor niets neem ik jaarlijks in mijn begroting een Strategische Evaluatie Agenda (SEA) op die zichtbaar maakt hoe ik systematisch werk aan het verkrijgen van inzicht in bereikte resultaten en effecten van de beleidsinzet van BZK. Beleid kan verbeteren als we goed weten wat de achterliggende problemen zijn, in welke richting de oplossing ligt en hoe we daar met passende inzet op kunnen handelen. Evaluaties bevorderen onze kennis hierover en dragen bij aan continu verbeteren. Naast dit lerende aspect geven evaluaties inwoners en uw Kamer ook inzicht in de besteding van publieke middelen. Daarom vind ik het belangrijk uw Kamer te betrekken bij de opvolging van evaluatieaanbevelingen. Zo blijven bevindingen en aanbevelingen onder de aandacht en kan de voortgang worden meege-nomen in toekomstige beleidsdiscussies en besluitvorming. Deze brief geeft tevens invulling aan acties uit de brief Versterken rijksbrede evaluatiestelsel (Kamerstuk 31 865, nr. 267), naar aanleiding van de motie-Van Vroonhoven/Vermeer (Kamerstuk 36 470, nr. 6).

Met deze brief geef ik voor het eerst departementsbreed inzicht in de opvolging van aanbevelingen uit evaluaties. Hierbij richt ik mij voor nu op de zogenoemde Periodieke rapportages¹. Deze strategische synthese-evaluatieonderzoeken voer ik elke 4–7 jaar uit over alle SEA-thema's op mijn begroting. Ik start bij afgeronde onderzoeken sinds het jaar 2024. Komende jaren zal ik uw Kamer wederom informeren over deze, en nieuwe Periodieke rapportages die sindsdien zijn uitgevoerd. Er is dus

¹ Conform Kamerstuk 31 865, nr. 267 biedt deze brief in de toekomst ook de ruimte in te gaan op de opvolging van aanbevelingen uit ander evaluatieonderzoek waarvan de Kamer aangeeft dit te wensen.

sprake van een ingroepad dat uiteindelijk leidt tot een brief die jaarlijks ingaat op aanbevelingen over alle beleidsterreinen van BZK.

Ik hoop dat deze brief een waardevolle bijdrage levert aan het gesprek over hoe we samen de maatschappelijke meerwaarde van beleid kunnen vergroten. De bereidheid én de noodzaak om te leren van het overheidsbeleid uit het verleden is aanwezig. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van ons allen – kabinet, ministerie en Tweede Kamer – om die lessen te benutten en om te zetten in betere besluitvorming voor de toekomst.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J.J.M. Uitermark

SEA-thema: Een Koninkrijk met wederzijdse betrokkenheid

Overkoepelende toelichting SEA-thema: In het Koninkrijk werken we vanuit een gezamenlijk verleden naar een gedeelde toekomst. Nederland wil zich inzetten voor een betere toekomst voor het gehele Koninkrijk. Deze inzet van Nederland vindt plaats op basis van de principes van wederzijds vertrouwen, betrokkenheid en wederkerigheid, en gelijkwaardigheid.

Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikel(en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
Beleidsdoorlichting schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Beleidsdoorlichting over periode 2016 t/m 2022	2024	H4, Artikel 5	€ 224 mln. (2022)

Toelichting evaluatie: Dit rapport onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid in de periode 2016–2022 dat valt onder artikel 5 van de begroting Koninkrijksrelaties.

Aanbevelingen/bevindingen:	Toelichting status opvolging:
1. Heb in de beleidsagenda structureel aandacht voor de verbetering van het financieel beheer van de landen.	Onderhanden: De komende maanden zal – in overleg met Aruba, Curaçao en Sint Maarten, het C(A)ft en het Ministerie van Financiën – worden gezien hoe invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierbij zullen de conclusies en aanbevelingen uit de recent uitgevoerde evaluatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten ook worden betrokken. Voor het vierde kwartaal van 2025 verwacht ik de Kamer nader te kunnen informeren over de opvolging van deze aanbevelingen.
2. Verminder de procycliciteit en focus op de jaarlijkse begrotingen door het ontwikkelen van een langetermijnvisie op de overheidsfinanciën van de landen.	
3. Expliciteer de wijze van toepassing van een aantal bepalingen in de Rft zoals de wijze waarop tekortcompensatie moet plaatsvinden.	
4. Ontwikkel en implementeer een visie en regime voor het omgaan met externe schokken die de landen raken.	
5. Ontwikkel een afwegingskader voor de interactie tussen de vormgeving van financiële steun aan de landen met de doelstelling van artikel 5 om te komen tot houdbare overheidsfinanciën en structurele gezonde sociaaleconomische ontwikkeling.	

SEA-thema: Sterke en weerbare democratische rechtstaat, Goed functionerend openbaar bestuur

Overkoepelende toelichting SEA-thema: Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werkt aan een slagvaardig en betrouwbaar openbaar bestuur waarop inwoners kunnen vertrouwen en wat oog heeft voor de menselijke maat. Een openbaar bestuur dat samen met de samenleving in staat is de maatschappelijke opgaven op te lossen. Veranderingen in onze maatschappij beïnvloeden hoe ons bestuur en onze democratie werkt. Om waarden als legitieme besluitvorming, slagkrachtig openbaar bestuur en transparantie daarbij te behouden en democratische waarden en vrijheden te borgen en te versterken, is continue aandacht nodig voor de werking en inrichting van democratie en bestuur.

Titel onderzoek	Type onderzoek	Jaar afronding	Begrotingsartikel(en)	Budgettaire grondslag (laatste evaluatiejaar)
Beleidsdoorlichting openbaar bestuur en democratie	Beleidsdoorlichting over periode 2018 t/m 2021	2024	H7, Artikel 1	€ 101 mln. (2021)

Toelichting evaluatie: Dit rapport onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid in de periode 2018–2021 dat valt onder artikel 1 van de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Dit artikel gaat over openbaar bestuur en democratie.

Aanbevelingen/bevindingen:	Toelichting status opvolging:
1. Eigen werkwijze systematisch tegen het licht houden.	Onderhanden: Er is binnen de jaarplannen van de betrokken onderdelen van BZK meer aandacht voor uitvoering in het algemeen. Zo wordt nu meer stilgestaan bij beleidstheorie alsook de toepassing van het Beleidskompas. Ook wordt structureler en meer in onderling overleg getoetst of beleidsdoelen wel worden gehaald. Op een aantal actuele thema's (bijvoorbeeld de Uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden en de Agenda Stad) is er meer aandacht voor de evalueerbaarheid van beleid, voor de beoogde effecten van beleid en voor de geschiktheid van het instrumentarium.
2. Overzicht van beleidsdossiers en beleidsdoelen maken.	Onderhanden: Binnen directies wordt met jaarplannen gewerkt, waarbij de verschillende beleidsdoelen en beleidsdossiers regelmatig aan de orde komen. Hierbij is ook aandacht voor de beleidstheorie, eventuele aanpassing of actualisering daarvan, en de toepassing van het Beleidskompas.

3. Maak systematisch en structureel probleemanalyses en formuleer beleidstheorieën.	Onderhanden: Dit is onderdeel geweest van leersessies, en vormt een blijvend aandachtspunt bij de ontwikkeling van (nieuw) beleid. Een concreet voorbeeld waarmee langs gestructureerde weg van beleidstheorie en probleemanalyse wordt gewerkt is de evaluatie van de subsidiestromen voor de beroeps- en belangenorganisaties van bestuurders en volksvertegenwoordigers.
4. Formuleer beleid zodanig dat het makkelijk te evalueren is.	Onderhanden: Dit is een blijvend aandachtspunt bij de beoordeling van nieuwe beleidsplannen. Het Beleidskompas biedt een aantal belangrijke handvatten die helpen om beleid zo te formuleren dat evaluatie en monitoring ervan makkelijker worden. Aandacht vanuit het (midden)management op toepassing van het Beleidskompas helpt hierbij.
5. Evaluatiemethoden ontwikkelen voor innovatieve instrumenten.	Onderhanden: Voor innovatieve instrumenten geldt dat het inrichten van een goede evaluatie onvoorspelbaarder en daarmee uitdagender kan zijn. Dat neemt niet weg dat deze evaluatie wel van belang is. Innovatieve instrumenten zoals de Citydeals zijn inmiddels geëvalueerd. De evaluatiemethodieken die worden gebruikt bij deze innovatieve instrumenten worden ook breder gedeeld binnen BZK om te leren voor evaluaties van gelijksoortige instrumenten. Ook wordt binnen BZK intensief samengewerkt met wetenschappers om beleid <i>evidence based</i> te ontwikkelen en te evalueren.
